

Vin

Dansk vinparadis

Danskerne er blandt de vindrikkere, der har
det største udvalg i hele verden. Side 2

Produkter: Lækkert tilbehør til vinen. Side 10

Italien: Mor og datter driver forretning i Rom. Side 12

Susanne Larsen og hendes datter Litta driver deres eksportforretning fra hjertet af Rom, hvor de også selv bor.
Foto: Karen Døssing.

To danske vineksportørers kærlighed til Rom

Ved foden af Gianicolohøjen og med historiske steder som Roms botaniske have, Villa Farnesina, Palazzo Corsini og Skandinavisk Forenings Kunstnerhus i Casino di Vigna som naboer, har mor og datter succes med en eksportvirksomhed, der er opbygget gennem 25 år.

KAREN DØSSING | specialmagasiner@jp.d

Det skulle egentlig kun have været et par år,« erindrer vineksportør Susanne Larsen, som drevet af ønsket om udlandserfaring - og sin datters mulighed for at lære et andet sprog - rejste til Rom i 1988 sammen med Litta, der dengang var seks år.

Ægtemanden, anæstesi-læge Ferdinand Jørgensen, fulgte efter to år senere, og nu har det planlagte, korte ophold foreløbig været i 25 år.

»De to år bliver til resten af livet, hvis ikke noget uventet sker. Jeg hører fra alle, at man med mere end 10 år ude, ikke falder til i Danmark igen.«

Jyllands-Posten møder Susanne og Litta i deres domicil inde bag Via della Lungaras boligfacader i den tætbebyggede, charmerende, maleriske og travle bydel, Trastevere.

En stilfærdig oase, hvor kønne, okkerfarvede høje og lave bygninger, der ejes af den italienske fyrsteslægt Torlonia, danner en fin oval husrække formet omkring et fredfyldt grønt anlæg beplantet med citrontræer, skyggefulde pinje- og appelsintræer, blomstrende kameliabuske og duftende roser. Et anlæg på Tiberens vestside med god plads og central beliggenhed for både virksomhed og privatbeboelse. Det er samtidig et sted med historie, for engang var de kønne huse staldbygninger til heste og kareter - nu bruges nogle af det amerikanske John Cabot University - mens andre er indrettet til eksklusive privatbeboelser, hvor bl. a. den verdensberømte filminstruktør, Bernardo Bertolucci, bor, og hvor den populære tegner og multikunstner, Christel, levede i sine år i Rom.

Hun blev en både god nabo og en god ven af den danske vin- og lægefamilie, der flyttede ind med deres datter.

Nu har Litta sit eget hjem lidt længere oppe ad den historiske gade, som er en af dem, pilgrimene gik ad på det sidste stykke fra ankomststedet ved Tiberen til deres rejstes mål, Peterskirken.

»Man er jo altid lidt mærkelig, fordi man er udlænding«

»Vi er som sådan italienere, men vi er danske statsborgere. Man er europæer og kan ikke stemme nogle steder - jeg synes også, det er rigtigt ikke at kunne stemme i Danmark, når vi nu ikke bor der til hverdag. Jeg elsker Rom og Italien, men vi føler os ikke som italienere - nærmere som internationale. For mig kunne min sidste adresse også være Vietnam eller et andet smukt sted.

Specielt i de første år følte jeg meget, det familiesammenhold her er, og som erstatter det manglende sociale sikkerhedsnet, men jeg havde jo altid i baghånden, at jeg kunne tage hjem, hvis der skete os noget meget ubehageligt. Set i bakspejlet, kan jeg se, at jeg er et vedholdende igh-termenneske ud over alle grænser, og en der ikke giver op. Det er tilfredsstillende, når man kom-

mer igennem, men jeg har en ydmyg tilgang til tilværelsen. Det er ikke lykke, held og succes hele tiden,« fortæller Susanne ærligt.

Italienerne er stolte af deres land, selv om de altid giver én ret i eventuel kritik, og selv bruger undskyldningen »siamo in Italia«, altså »vi er i Italien«, når noget ikke fungerer, og der er altid mange overraskelser.

»Desto længere jeg er her, jo mindre forstår jeg. Jeg bliver stadig mere og mere overrasket over, hvad der foregår, og som udlænding skal man ikke sige for meget. Der er lige så mange opfattelser her, som der er mennesker.

Overfladen skal altid være i orden, men italienere har ikke så megen tro på deres egne. For italienske kvinder kan det være et problem med eget job på grund af forventningerne om mand, børn og hjem. Når man er udlænding, er man jo altid lidt mærkelig og bliver derfor bedømt ud fra andre kriterier, men alt andet lige så er det faktisk en fordel af være kvinde. Jeg mærker stor tilid og åbenhed for samarbejde,« siger Susanne Larsen.

»Havde jeg vidst, hvor hårdt det var, var jeg

»Her i Italien drikker man vin, der kommer fra familie eller naboer,«

Susanne Larsen, vineksportør

måske ikke endt i Italien. Men som ung er man langt mere modig, end man bliver senere i livet. Nu jeg bliver spurgt, er det morsomt og inspirerende at se tingene udefra, og at andre interesserer sig for at høre om vores virksomhed. Det giver da et løft.«

Litta Larsen modererer udtalelsen en smule:

»Men meget er også muligt her i landet,« uddyber hun.

»Bare man griber tingene an - bare man bliver ved. Jeg føler stadig, at jeg er på ferie, når jeg er her i Rom, selv om jeg har en dagligdag med meget arbejde.«

»Klimaet betyder utrolig meget for, hvordan man lever. Man går mere ud, her er meget socialt - vi går f.eks. hen på baren hver formiddag kl. 10 og får vores espresso - de handler endda med lakrids i dåser fra Danmark - og man kommunikerer på en helt anden spontan måde end i Danmark. Her holder man ikke så stor afstand - alle er interesseret i at lytte til dig og snakke med dig. Jeg har glædet mig til at komme tilbage, og jeg vil rigtig gerne arbejde med vin. Jeg kan få mine ideer igennem - vi komplementerer hinanden i meget høj grad. For turister er byen et stort museum, men når man skal arbejde, føler man mange gange, at man skal bruge så meget tid på det italienske bureaukrati og simple ting, der ikke fungerer. Der er man overladt til sig selv.«

Barneårenes skolegang i Rom

For Litta Larsen har opvæksten og de helt unge år været baseret på skolegang og uddannelse både i Rom og i Danmark. Først var der skolen på Gianicolohøjen tæt ved, og da hun lige var fyldt 15 år begyndte hun som kostskoleelev på Bagsværd Kostskole.

»Jeg bryder mig ikke om rutinen. Den er en stor del af livet. Da jeg rejste ud, var der nogen, der sagde, at »så mister du jo dine rødder«. Dem kan man måske godt savne en gang imellem, men man flytter sig jo gennem livet. Jeg er ikke bundet, men til gengæld har jeg ikke dybe rødder med en lang historie her. Får man mulighed for oplevelser andre steder, må man tage imod dem. Det er fantastisk at mødes med sine venner i udlandet og få dejlige oplevelser sammen.«

»Det første halve år i Bagsværd var hårdt, men det er en mindre skole, der også fungerer som dagskole, og så får man jo gode venner. Der holdes stadig fest for gamle beboere, og jeg har stadig forbindelse med mange derfra. Det var trygt at være i Danmark, for jeg havde min mormor, min familie og var vant til at tale dansk. Så det var ikke noget problem. Jeg mener også, at man skal konfrontere sig selv med det, man ikke bryder sig om.«

Susanne Larsen supplerer:

»Vi valgte ikke Den Internationale Skole her, for vi skulle jo ikke rejse andre steder hen end Rom og København. Det var jo lidt voldsomt at sende Litta af sted, men da skolen her ikke var helt tilfredsstillende - og det er en alder, hvor man er så motiveret for at lære - så er det vigtigt at udnytte tidspunktet. Måske er den adskillelse også en af grundene til, at vi har undgået aldersrelaterede problemer, og har det så godt med hinanden.«

Lidt oftere i Danmark end tidligere

Susanne Larsen er vokset op på et husmandssted på Fyn i den lille by Kustrup, der ligger i nærheden af Middelfart.

»Det var ret forfærdeligt at være med til at høste - jeg har aldrig været den, der holdt af at plukke jordbær. Min far regerede, og min mor fik med stor diplomati familien med tre børn til at fungere nogenlunde. Vi fik lidt prygl indimellem. Det gjorde man jo dengang, og jeg endte i kraftigt oprør til mine forældre, da jeg var omkring 19 år. Det var i 1970, og vi var alle i oprør til forældre-generationen. Jeg kunne nok fornemme, at jeg var provokerende. Jeg så ikke mine forældre i to år og kom ikke til deres sølvbryllup. Med hjælp fra venner sagde jeg min stilling som nyuddannet postassistent op - det var jo en sikker uddannelse dengang, mente mine forældre - og begyndte at studere i København,« beretter Susanne Larsen.

»Min mand, Ferdinand, er fra Bornholm, og jeg mødte ham på kollegium i begyndelsen af

Amaronen til venstre og ripasoen til højre er begge fra producenten Luigi Righetti, og de står hos Netto, Føtex og Bilka

Vineksportørerne Susanne Larsen og Litta Rønne Larsen bedømmer hver enkelt vin i fællesskab. Foto: Privat

►70'erne. Vi blev gift på Frederiksberg Rådhus i 1985 – det tog tre minutter, og kun vores datter på fire år var med. Min mor har aldrig oplevet sin datter som hvid brud, og det er nok lidt synd for hende, men tiderne skifter, og jeg kan se i dag, at jeg bare er et typisk eksempel på tiden.

Jeg føler mig lige meget hjemme i Rom, København og London og nyder den forskellighed, der er. Ganske vist kan vi ikke deltage i alle familiefester eller sammenkomster, skønt vi kommer lidt oftere til Danmark nu end tidligere. Man har jo altid rigeligt at tage sig til, så man tænker ikke sådan over det. Vi savner det ikke, vi er ikke vant til det. Vi lever måske en smule mere uforpligtende og ses, når der er mulighed for det. Min mor på 82 år har lige været her, vi har adskillige danske venner her og er medlemmer af Skandinavisk Forenings Venner.»

Italien er verdens største vinproducerende land

I foråret deltog de to vineksportører i en af de største vinmesser, Vinitaly, der finder sted i Verona og har mere end 4.000 udstillere. Tidligere på året gjaldt det velbesøgte udstillinger i Frankrig, England, Tyskland og i hjemlandet Italien – i maj bliver det igen London til International Wine Fair.

»Og netop England,« fortæller vinkenderne, »er godt fremme, hvad angår interessen for bl.a. den mousserende vin, Prosecco, der kun produceres i Italien, og specielt i de seneste år er blevet meget populær som velkomstdrink ved festlige lejligheder. Foruden at smage godt kan den også købes til en lavere pris end den traditionelle champagne.«

»Jeg startede med at eksportere frugt og grønt til Nordeuropa og har også importeret icebergsalat og læggekartofler fra Sverige og Danmark hertil. Det har vi ikke gjort i flere år. Nu er det vinen, vi koncentrerer os om. Vi formidler vin til Dan-

mark, England, Sverige, Norge, Finland og de tre Baltiske lande fra i øjeblikket 20 forskellige producenter, der leverer vin fra hele Italien og 2.000 forskellige druesorter, men fordi en vin er populær i Sverige eller Danmark, er den ikke nødvendigvis populær i Norge eller andre lande. Smag har det med at skifte. Jeg har besøgt alle de producenter, vi handler med. Nu besøger Litta mange af dem. Tidligere kørte jeg 40-50.000 km om året, det behøver jeg ikke nu. Der er vin i hver eneste region.

Jeg har fået fagkundskab, og jeg har ikke haft behov for at gå ind i andre lande. Produktkendskab er vigtigt. Vi har know how, så andre produkter har vi ikke haft under overvejelse.

Om vinteren rejser jeg sammen med min mand – og oftest alle tre – til andre vinproducerende lande som Australien, New Zealand, Sydafrika og andre steder. Han elsker det lige så meget, som jeg.«

»Kunderne har ønsker, og vi kan finde vinene. En del af vores arbejde er at sætte producent og kunde sammen med hinanden. Vi skal fordele, og gammelt købmandsskab som ærlighed, diskretion og tillid er vigtige. Det er en balance at sørge for at holde alle tilfredse. Kvaliteten og ikke kvantiteten er afgørende, og man skal kende både regler og mentalitet i de forskellige lande.

Her i Italien drikker man vin, der kommer fra familie eller naboer. Generelt er det ikke dyr vin, og hver især synes, at ens egen er den bedste.«

Friheden, der ligger i at være selvstændig

»Jeg er utrolig glad for, at Litta er gået ind i samme verden, som jeg,« siger vineksportør Susanne Larsen.

»Det går rigtig godt, men det er ikke noget 8 – 16 job at have eget firma. Det har været meget tidskrævende fra begyndelsen, og jeg har haft og har god hjælp af min mand. Han er mere teknisk,

Vinchio Vaglio, som står bage både vinen til højre og venstre for denne tekst er en af de bedste producenter på Barbera d'Asti druen.

end jeg er. Nu er det mere tilgængeligt, og nu tager Litta sig af den udvikling.»

»Det giver tilfredsstillelse at beskæftige sig med noget, man er glad for, og vi supplerer hinanden rigtig godt,« er Susanne og Litta Larsen enige om, inden de sætter sig i bilen og kører op til landsbyen Guardiagrele, der ligger i bjergkæden Apenninerne i regionen Abruzzo. Der har familien et skønt gammelt hus, de selv har restaureret, med udsigt til Adriaterhavet 25 km ude i horisonten. ■

FAKTABOKS

Vine fra Agenzia-Larsen-Roma srl. repræsenterer både små og store vinproducenter i Italien. Vinene sælges både off trade og on trade dvs. til supermarkeder og til importører.

Aktuelt sælger Amarone og Ripasso rigtigt godt i hele Skandinavien, og hos Netto, Føtex og Bilka står disse vine fra producenten Luigi Righetti, som Agenzia-Larsen-Roma srl. har solgt vin for i tyve år.

I disse supermarkeder findes også vine på Barbera druen fra kooperativet Vinchio Vaglio i Piemonte. Vinchio Vaglio er en af de bedste producenter på Barbera d'Asti druen, og dem fandt Susanne Larsen i slutningen af 1990'erne. På det tidspunkt havde kooperativet ingen eksport overhovedet, så de blev glade, da vineksportøren kunne sælge først til Danmark og senere til andre skandinaviske lande.

Brunello-producenten Silvio Nardi i Toscana er et gammelt samarbejde. Deres vine kan købes hos Sigurd Müller Vinhandel i Aalborg og i de vinbutikker og restauranter som Sigurd Müller samarbejder med. »Det bliver vel til omkring 80 forskellige vine på et år«, siger Susanne Larsen.

Denne Forgiarin vin til højre er fra en lille, ny-skabende producent, Emilio Bulfon, i Nord-østitalien. Den spås en god fremtid på det skandinaviske marked.

LITTA RØNNE LARSEN

Italiensk skole på Gianicolohøjen i Rom.

Student fra Bagsværd Kostskole.

Cand Scient. Soc. fra Roskilde Universitetscenter.

Projekt koordinator i People Group.

Projektleder i FIAT Danmark.

Vinuddannelse på Wine & Spirit Education Trust i London.

I 2012 trådte Litta Rønne Larsen ind i Agenzia Larsen-Roma srl som partner.

SUSANNE LARSEN

Uddannet som postassistent

Studentereksamen på kursus

Cand. mag. i italiensk og historie fra Københavns Universitet

Ansæt i Jaghi Trade på Københavns en gros grønttorv med sideløbende merkonom uddannelse i eksport
Ansæt i halvstatsligt, italiensk firma med eksport af frisk frugt og grønt til Skandinavien.

Startede i 1990 virksomheden Agenzia Larsen srl med egen formidling af grønt, frugt og vin.

Tog italiensk sommelieksamen efter 1,5 års aftenstudium.

I 2008 blev det besluttet at stoppe formidlingen af frugt og grønt. Derefter blev det udelukkende eksport af vin.

I 2012 trådte Litta Rønne Larsen ind i virksomheden, Agenzia Larsen-Roma srl, som partner

To generationer i vineksportfirmaet Agenzia-Larsen-Roma srl. Litta Rønne Larsen og Susanne Larsen eksporterer ca. 80 forskellige vine fra italienske vinproducenter på et år. Foto: Privat